INSTITUUT VOOR CULTUURTECHNIEK EN WATERHUISHOUDING
NOTA 429 dd. 15 november 1967

Raming van de behoefte aan openluchtbaden in de provincie Drenthe

ir. H. N. van Lier

1. Inleiding

De ruimtelijke ordening staat in Nederland op het ogenblik in het middelpunt van de belangstelling. Een belangrijk facet hiervan is de recreatieve voorzieningen, waarvan door een steeds groter deel van een in omvang toenemende bevolking, gebruik wordt gemaakt. Naast de vele vormen van recreatie speelt de openluchtrecreatie nu reeds een zeer belangrijke rol en naar het zich laat aanzien, zal haar betekenis in de toekomst nog toenemen (Studies in de U.S.A. wijzen onmiskenbaar in deze richting).

Bij het creëren van nieuwe openluchtrecreatiegebieden treedt de aanleg van openluchtbaden op de voorgrond. Een van de methoden waarop dit gebeurt is de ombouw van zandwinputten, die in ruilverkavelingen worden gegraven voor de aanleg van landbouwwegen en dergelijke, tot strandbaden. De Cultuurtechnische Dienst vervult hierbij een belangrijke taak. Daarbij treden vraagstukken naar voren als de juiste situering van zo'n bad, de capaciteit die gebaseerd moet zijn op het te verwachten bezoek en de inrichtingseisen.

In het kader van een onderzoek op een zestal bestaande openluchtbaden in de provincie Drenthe, waarbij met behulp van de verzamelde gegevens zal worden getracht een oplossing te geven voor de bestaande vraagstukken, is de vraag gerezen hoe groot de behoefte aan openluchtbaden in de toekomst zal zijn. In het navolgende is een poging gedaan een raming op te stellen van de behoefte aan deze baden in 1965, 1980 en 2000.

2. Schematische opzet van de raming

Het bezoeken van strandbaden (veelal genoemd natuurbaden of openluchtbaden) is een vorm van dagrecreatie. Buiten het topseizoen, dat meestal samenvalt met de bouwvakvakantie (verandering hierin kan in de toekomst belangrijke wijzigingen inhouden voor wat betreft het bezoekpatroon) worden de hoogste bezoekcijfers bijna altijd in de weekends en met name op de zondagen behaald. Zelfs in het topseizoen vallen de meeste topdagen nog samen met de zondagen, alhoewel de weersomstandigheden hierbij een duidelijke rol spelen.

Voor de opzet van de raming zal, naar aanleiding van het voorgaande, worden uitgegaan van het te verwachten gemiddelde - en topbezoek op de zondagen. Hierbij is gebruik gemaakt van in de literatuur bekende gegevens omtrent de besteding van de vrij tijd en de recreatie in de open lucht (in het bijzonder gedurende de weekends).

Beschouwen we de provincie Drenthe als een geheel, dan onderscheiden we de volgende onderdelen die bijdragen tot het dagbezoek aan strandbaden:

1. De autochtone bevolking;
2. De verblijfsrecreanten;
3. De inkomende dagrecreanten.

Om het beeld volledig te maken, hebben we ook nog enkele "aftrekposten":

4. De uitgaande vakantiegangers (die daardoor verblijfsrecreanten elders worden);
5. De uitgaande dagrecreanten.

Elk van bovenstaande onderdelen zal nader worden bekeken, vooral voor wat de ontwikkelingen betreft.

3. De autochtone bevolking

3.1. De toename van de bevolking in respectievelijk Nederland, de drie Noordelijke Provincies en Drenthe

Er zijn enkele berekeningen uitgevoerd omtrent de bevolkingstoename van Nederland. Het C.B.S. heeft in 1965 hierover reeds resultaten gepubliceerd (zie:'Berekeningen over de groei van de Nederlandse bevolking in de periode 1965 - 2000' in Maandstatistiek van de bevolking en de volksgezondheid, april 1965). Door de in 1965 en 1966 opgetreden teruggang in de huwelijksvruchtbaarheid is het nodig gebleken de berekeningen te herzien (zie:'Aanvullende berekeningen over de Nederlandse bevolkingsgroei tot 1980 naar aanleiding van de na 1964 optredende geboortedaling' in Maandstatistiek van de bevolking en de volksgezondheid 15 (1967) 4).

De Tweede Nota over de Ruimtelijke Ordening (1966) hield reeds rekening met de mogelijkheid van daling van het geboortecijfer en komt tot iets lagere cijfers dan de eerste berekeningen van het C.B.S. Derks (1967) komt tot cijfers die inliggen tussen die van de Tweede Nota en de aanvullende berekeningen van het C.B.S. Tabel 1 geeft een overzicht van de verschillende cijfers.

Tabel 1. Groei van de Nederlandse bevolking naar 4 bronnen (aantal inwoners x 1 000 000) per 1 januari

	1965	1980	2000
1. C.B.S. 1*	12,2	15,3	21
2. Nota Ruimtelijke Ordening	12,2	--	20
3. Derks	12,2	14,6	18
4. C.B.S. 2*	12,2	14,4	--

* C.B.S. 1 = volgens de eerste berekeningen (1965)
C.B.S. 2 = volgens de aanvullende berekeningen (1967)

Gezien de toename van de totale Nederlandse bevolking is het nodig extra aandacht te besteden aan de bevolkingsspreiding. Voor het noorden van Nederland bestaan problemen ten aanzien van het uitsterven van de kleinere dorpen en de minder gunstige mogelijkheden tot uitbreiding van de handel en de industrie. De tendens is dan ook dat de groei van de bevolking in het noorden zal achterblijven bij de groei van de totale bevolking. " Het Noorden op weg naar 2000" laat hierover gegevens zien die in tabel 2 zijn opgenomen.

Tabel 2. Groei van de bevolking in de drie Noordelijke Provincies indien de huidige tendens wordt aangehouden (afgeronde cijfers)

	1965	1980	2000
Groningen	500 000	600 000	750 000
Friesland	500 000	575 000	725 000
Drenthe	350 000	450 000	600 000
Totale noorden	1 350 000	1 625 000	2 075 000

We zien hieruit dat het aantal inwoners in 2000 in het noorden 2 075 000 zal bedragen bij een groei die is gebaseerd op de huidige tendens. In de Tweede Nota wordt voor het noorden een sterk gestimuleerde ontwikkeling voorzien in het kader waarvan de bevolkingsgroei sneller zal verlopen dan de natuurlijke aanwas die op zijn beurt reeds uitkomt boven de huidige tendens. De taakstelling hierbij houdt in dat in het jaar 2000 het noorden 3 miljoen inwoners zal hebben. Tabel 3 geeft de verschillende "mogelijkheden" weer. (Deze tabel is ontleend aan tabel 7 van: Het Noorden op weg naar 2000, pag. 28).

Tabel 1. Groei van de Nederlandse [illegible] over de [illegible] (aantal inwoners x 1.000.000) per 1 jan.

[illegible]	[illegible]	[illegible]	2000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tabel [illegible] (aantal [illegible])

[illegible]	[illegible]	[illegible]	1:60
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Tabel 3. Bevolkingsontwikkeling noorden des lands (aantal inwoners x 1000)

Gebied	Inwoneraantal						
		op basis natuurlijke aanwas		bij extrapolatie huidige ontwikkeling		sterk gestimuleerde ontwikkeling	
	1965	1980	2000	1980	2000	1980	2000
Groningen	500	600	750	600	750	725	1 200
Friesland	500	600	800	575	725	675	1 000
Drenthe	350	425	525	450	600	500	800
Noorden	1 350	1 625	2 075	1 625	2 075	1 900	3 000

Grafiek 1 (bijlage 1) geeft de groei van 1880 - 2000 weer. Hieruit blijkt dat de taakstelling voor Drenthe neerkomt op 800 000 inwoners in 2000. Dit betekent dat Drenthe de grootste relatieve ontwikkeling wat betreft bevolkingsgroei, zal vertonen. Er is dan een vestigingsoverschot nodig van 230 000 mensen. Bij onze berekeningen gaan we uit van de 3 alternatieve mogelijkheden zoals die in tabel 3 zijn weergegeven. Het zij hier nog opgemerkt dat deze cijfers zijn gebaseerd op 20 miljoen inwoners in Nederland in 2000. Voor elk alternatief wordt vervolgens een correctie toegepast op basis van de jongste bevolkingsprognoses voor Nederland. Tabel 4 geeft deze aantallen voor ons land weer (18 miljoen inwoners).

Tabel 4. Bevolkingsgroei in Nederland volgens oude en nieuwe berekening (inwoner aantal x 1000)

		1965	1980	2000
Nederland (oud)	Aantal C.B.S. 1	12 200	15 300	21 000
	Index	100	125	170
Nederland (oud)	Aantal 2e Nota R.O.	12 200	15 000	20 000
	Index	100	123	164
Nederland (nieuw)	Aantal Derks	12 200	14 600	18 000
	Index	100	119	147

Het aantal in de Tweede Nota Ruimtelijke Ordening 1980 is berekend via de index aan de hand van de volgende evenredigheid:

jaar 1965 — 1980 — 2000
index 100 — 125 — 170

jaar 1965 — 1980 — 2000
index 100 — x — 164

C.B.S. 1 (x-100) : (164-100) = (125-100) : (170-100)

2e nota R.O. levert x = 123

166

Het inwoneraantal in 1980 bedraagt dan 1,23 x 12,2 = 15 miljoen. Voor de 3 alternatieven voor het noorden (1 = natuurlijke aanwas, 2 = extrapolatie huidige ontwikkeling en 3 = sterk gestimuleerde ontwikkeling) passen we deze correctie toe door op dezelfde manier de indices te berekenen. Basis hiervoor zijn de aantallen van de Tweede Nota R.O. en Derks uit tabel 4.

Tabel 5. Bevolkingsgroei in Drenthe volgens oude en nieuwe berekeningen naar evenredigheid van Nederland (inwoneraantal x 1000)

Alternatief		1965	1980 "Noorden"	1980 Gecorr.	2000 "Noorden"	2000 Gecorr.
1	Aantal	342,28	425	411	525	472
	Index	100	124	120	153	137
2	Aantal	342,28	450	438	600	540
	Index	100	132	128	175	158
3	Aantal	342,28	500	482	800	720
	Index	100	146	141	234	210
Verm. factor		1	$\frac{119}{123}$ x ind.		$\frac{147}{164}$ x ind.	

Grafiek 2 geeft de verschillen tussen 1, 2 en 3 weer (zie bijlage 2).

3.2. De verdeling van de bevolking over stedelijk en overig gebied

Uit onderzoekingen is gebleken dat er verschillen bestaan in recreatiegedrag tussen mensen die in stedelijke gebieden wonen en mensen die in de plattelandsgebieden wonen (Wippler, 1966 en C.B.S., 1966). Het is daarom nodig bovenstaande cijfers nader in te delen in stedelijke gebieden en overige gebieden. Een en ander is uitgewerkt in tabel 6 (getallen ontleend aan: Het Noorden op weg naar 2000).

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tabel 6. Verdeling van de bevolking van Drenthe over stedelijk en overig gebied voor de cijfers uit "het Noorden" en de gecorrigeerde cijfers (inwoners aantal x 1000)

	1965	1980		2000	
		"Noorden"	Gecorr.	"Noorden"	Gecorr.
Alternatief 3					
Stedelijk gebied	126	260	240	510	436
Percentage	36,8	52,0	49,8	63,8	60,7
Overig gebied	216	240	242	290	284
Percentage	63,2	48,0	50,2	36,2	39,3
Totaal	342	500	482	800	720
Alternatief 2					
Stedelijk gebied	126	-	202	-	289
Percentage	36,8	-	46,0	-	53,6
Overig gebied	216	-	236	-	251
Percentage	63,2	-	54,0	-	46,4
Totaal	342	450	438	600	540
Alternatief 1					
Stedelijk gebied	126	-	180	-	232
Percentage	36,8	-	43,7	-	49,3
Overige gebied	216	-	231	-	240
Percentage	63,2	-	56,3	-	50,7
Totaal	342	425	411	525	472

De cijfers zijn berekend door interpoleren tussen percentages, waarbij steeds het nauwst aansluitende inwonersaantal met bekende verdeling als uitgangspunt dient. Uit de zo nieuw verkregen percentages worden de uiteindelijke verdelingen over stedelijke en overige gebieden berekend.

3.3. De dagtrek

De volgende stap is te bepalen hoe groot het percentage van de mensen van de onderscheiden klassen (stedelijk en overig) en voor de onderscheidene jaren(1965, 1980 en 2000) is, dat dagrecreatie in de openlucht bedrijft.

In tabel 7 zijn een aantal resultaten van onderzoekingen, die in deze richting zijn gedaan, opgenomen. Hierbij zijn de resultaten gerangschikt naar volgorde van de tijd waarin het onderzoek is uitgevoerd.

Tabel 7. Resultaten van onderzoekingen betreffende de dagtrek op zondagen

Bron	Periode van onderzoek	Plaats van onderzoek	Trek naar buiten in % van de bevolking
1. R.N.P.	zomer 1965	Amsterdam	27
		Hilversum	44
		Rotterdam	20
		Zaandam	30
		Totaal 4 steden	± 30
2. D.E.T.I.	schatting zomer 1959	Stedelijk gebied	33
3. Gem. R'dam	zomer '61	Rotterdam	30,6
4. C.B.S.	zomer 1963	Nederland	35
5. R.N.P.	zomer 1964	Rotterdam	25
6. Wippler	zomer 1965	Stad Groningen	41
		plaatsen > 10 000 inw.	45
		id. 1 000 - 10 000 inw.	39
		id. <1 000 inw.	33
		Bevolking Prov. Groningen	39

Hieruit blijkt wel dat er over het algemeen een stijgende lijn (in de tijd) is waar te nemen in de dagtrek (die overigens samenvalt met de sterke toename van het autobezit). Enkele getallen springen er uit zoals Rotterdam 1961 en 1964 die respectievelijk 30,6 en 25 procent aangeven. Dat hieruit afname zou zijn te concluderen is niet juist. De afbakeningen bij de verschillende onderzoekingen van wat men verstaat onder de dagtrek vallen niet altijd samen.

Op grond van de gegevens uit tabel 7 worden voor de dagtrek percentages aangehouden die overeenstemmen met de onderzoekingen op dit gebied. Daar er gedurende de zomerperiode. Meestal een of meerdere zondagen zijn met zeer gunstige weersomstandigheden welke leiden tot een zeer grote dagtrek, zal in de verdere berekeningen steeds een onderscheid worden gemaakt voor "gemiddelde dagen" en "topdagen". Tabel 8 geeft de verschillende percentages.

Tabel 8. Schatting van de percentages van de mensen die partipiceren in zandagstrek, onderscheiden voor twee gebieden, twee situaties en 3 jaren.

	1965		1980		2000	
	gem.	top	gem.	top	gem.	top
Stedelijke gebieden	33	40	36,5	45	40	50
Overige gebieden	30	35	35	40	40	45

4. De verblijfsrecreanten

Uit tellingen van de P. P. D. in Drenthe blijkt dat ten aanzien van de slaapplaatsen voor de provincie Drenthe voor 1965 geldt, dat er in totaal 57 422 slaapplaatsen waren met 1 384 858 overnachtingen. Een specificatie hiervan geeft tabel 9 (ontleend aan gegevens van de P. P. D.).

Tabel 9. Aantal slaapplaatsen en overnachtingen van verblijfsrecreanten per accomodatievorm in Drenthe voor 1965

Accomodatie	Aantal slaapplaatsen	Aantal overnachtingen
1. hotels	2 316	175 724
2. pensions	1 673	81 097
3. kamerverhuur	1 054	8 105
4. kamphuisjes	3 983	330 742
5. zomerhuisjes	6 620	10 674
6. zomerhuizen	1 275	3 871
7. kampeerboerderijen	3 282	37 093
8. kamphuizen	1 943	89 726
9. kampeer- en caravan-terreinen	35 276	647 226
Totaal	57 422	1 384 858

Opm. : Voor 1966 waren deze cijfers respectievelijk 59 463 en 1 828 996.

Hoe dit zich in de toekomst zal ontwikkelen is moeilijk te voorzien, temeer daar de P. P. D. van Drenthe afremming van de natuurlijke ontwikkeling beoogt door limitering van het aantal slaapplaatsen met het oog op overbezetting van de recreatieruimten. De ontwikkeling van de laatste 10 jaren was vrij stormachtig. In tabel 10 is dit opgenomen, waarbij tevens de geplande of verwachte aantallen voor de toekomst, zoals die in de berekening zijn opgenomen, zijn vermeld.

Tabel 10. Gerealiseerde en te verwachten ontwikkeling van het aantal slaapplaatsen in Drenthe (cijfers ontleend aan o. a. Facet Streekplan voor Drenthe, 1965)

Jaar	Aantal slaapplaatsen	Stijging	Gem. stijging per jaar
1956	18 000		
1961	30 000	12 000	2 400
1964	47 598	17 598	5 866
1965	57 422	9 824	9 824
1966	59 463	2 021	2 021
1975	75 000	15 537	1 726
1980	85 000	10 000	2 000
2000	125 000	40 000	2 000

[illegible]

[illegible] P.D. in Duisburg [illegible] van de [illegible]

[illegible] Duisburg [illegible] 1960 [illegible] of in [illegible]

[illegible] [illegible] Ben [illegible]

[illegible] [illegible] P.D.

[illegible]	[illegible]	[illegible]
1. [illegible]	[illegible]	[illegible]
2. [illegible]	[illegible]	[illegible]
3. [illegible]	[illegible]	[illegible]
4. [illegible]	[illegible]	[illegible]
5. [illegible]	[illegible]	[illegible]
6. [illegible]	[illegible]	[illegible]
7. [illegible]	[illegible]	[illegible]
8. [illegible]	[illegible]	[illegible]
9. [illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible] P.D. [illegible]

[illegible] P.D. [illegible]

[illegible]

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

De laatste cijfers zijn gebaseerd op een stijging van 2000 slaapplaatsen per jaar, een getal dat aanvechtbaar is gezien de resultaten over de jaren 1964 en 1965, maar weer wel beter aansluit bij de periode 1956 tot 1961 en het gestelde doel van de P.P.D.

Er valt te becijferen dat in het hoogseizoen elke slaapplaats gemiddeld ongeveer 30 overnachtingen heeft ofwel eenderde van de tijd bezet is. Aangezien echter de bezettingen in de weekends sterk oplopen en in de topweekends zelf 100% bedragen houden wij voor de berekening van het aantal verblijfsrecreanten voor de topweekends aan een volledige bezetting van alle slaapplaatsen. Stel dat er van de twaalf weekends in het hoogseizoen twee topweekends zijn, waarbij de verblijfsrecreanten gemiddeld 3 overnachtingen hebben. Dan vergt dit in totaal 6 overnachtingen. Als we ervan uitgaan dat de helft van het aantal overnachtingen in het hoogseizoen door de week en in het voor- en na seizoen plaatsvindt, komen we tot de volgende verdeling (tabel 11).

Tabel 11. Geraamde verdeling van het gemiddelde aantal (= 30) overnachtingen per slaapplaats over de onderscheidene perioden

Periode	Percentage van de totale bezetting gedurende hoogseizoen	Gemiddeld aantal overnachtingen/ slaapplaats.
1. voorseizoen, hoogseizoen door de week en naseizoen	50	15
2. Topweekends	20	6
3. gemiddelde weekends	30	9
Totaal	100	30

Van de twaalf weekends in het hoogseizoen zijn er dus 10 weekends waarin gemiddeld per weekend ongeveer 1 overnachting plaats vindt. Stel dat er normaal in zo'n weekend 2 keer overnacht wordt, dan houdt dat in dat gedurende de helft van het aantal "gemiddelde" weekends de verblijfsrecreanten alle slaapplaatsen vol maken. Of anders gezegd: gedurende de "gemiddelde" weekends is de helft van het aantal slaapplaatsen bezet. In de berekening houden we dan ook voor de gemiddelde situatie als aantal verblijfsrecreanten aan de helft van het totale aantal slaapplaatsen. We komen dan tot getallen die aanmerkelijk lager zijn dan die welke door de P.P.D. van Drenthe in 1958 (in de nota over de raming van de benodigde accomodatie ten behoeve van vakantiebesteding en toerisme) worden genoemd. Hierin houdt de P.P.D. tot ten minste 400 000 verblijfstoeristen in 1980. Als wij ervan uitgaan dat

gemiddeld elke verblijfsrecreant 12 dagen in Drenthe doorbrengt (veronderstelling van de P. P. D. voor 1980) en elke slaapplaats gemiddeld 30 overnachtingen telt, dan komen we aan ten hoogste 2,5 x 85 000 = 212 500 verblijfsrecreanten.

Moeilijker is te bepalen welk percentage van de verblijfsrecreanten zich als "dagjesmensen" gaan gedragen, in die zin, dat ze hun vakantieverblijf verlaten om elders dagrecreatie te gaan bedrijven (tourrijden, trekken in de natuur, bezoek aan attractiepunten, enz.). Voor vakantiegangers die in hotels, pensions en dergelijke verblijven zal dit hoog zijn, voor personen die op goed geoutilleerde recreatiecentra (b. v. kampeerterreinen met openluchtbad, manege, e. d.) zal dit laag zijn.

De P. P. D. gaat ervan uit (schatting 1960) dat tweederde van de verblijfsrecreanten dagtochtjes maken. Onderzoekingen van Kerstens wijzen uit dat 75 à 80% van de verblijfsrecreanten meer dan 1 uur het terrein verlaten, waarvan echter weer 10% niet langer dan 2 uur wegblijft (nog niet gepubliceerd onderzoek). Belangrijk is ook hoe sterk de outillage van kampeer- en caravanterreinen in de toekomst zal toenemen. Wordt in het geheel een strandbad opgenomen dan moeten we bij onze raming de verblijfsrecreanten die dit bad bezoeken beschouwen als dagjesmensen.
In tabel 12 zijn de percentages weergegeven die op grond van bovenstaande zijn aangenomen.

Tabel 12. Aantal slaapplaatsen, verblijfsrecreanten en "verblijfs-dagjesmensen" op zondagen voor Drenthe in 1965, 1980 en 2000.

	1965		1980		2000	
	gem.	top	gem.	top	gem.	top
Aantal slaapplaatsen	57 422		85 000		125 000	
verm. factor	½	1	½	1	½	1
Aantal verb. recreanten	28 711	57 422	42 500	85 000	62 500	125 000
Percentage dat deelneemt aan dagtrek op zondag	60	60	50	50	40	40
Idem in aantal	17 400	34 400	21 250	42 500	25 000	50 000

Het is duidelijk dat de verblijfsrecreanten een belangrijke rol kunnen spelen.

5. De "inkomende" dagrecreanten

Hiervoor zijn geen exacte cijfers bekend. Dit is jammer temeer daar deze post in Drenthe vrij grote vormen aanneemt. Het overgrote deel van

deze dagrecreanten komt uit Groningen en wel voornamelijk uit de stedelijke centra: Groningen, Hoogezand-Sappemeer, Veendam, Wildervank, Stadskanaal, en dergelijke.

Voor 1959 schat het D. E. T. I. op topdagen het aantal dagjesmensen op 70 000. Hiervan zouden er 25 000 Drenthen en 45 000 niet-Drenthen zijn, voornamelijk dagjesmensen uit de provincie Groningen(beide getallen gebaseerd op stedelijk gebied). Op grond van eigen onderzoek is komen vast te staan dat op bepaalde strandbaden in het oostelijk gedeelte van Drenthe het bezoek voor de helft uit dagjesmensen uit de provincie Groningen bestond. We gaan in onze raming uit van een gelijke verdeling over Drenthen en niet-Drenthen in 1959. Voor 1965 schatten we dat het aantal dagjesmensen voor 60% uit Drenthen en 40% uit niet-Drenthen bestaat (verblijfsrecreanten niet meegerekend). Hoe dit zich in de toekomst zal ontwikkelen is moeilijk te voorzien. Het hoge percentage niet-Drentse dagjesmensen zal gehandhaafd blijven indien:

1. Drenthe niet overvol raakt en de ontwikkeling van dagrecreatie-projecten van formaat niet achterblijft bij de behoefte;
2. De herkomstgebieden van de dagjesmensen zelf geen sterke ontwikkeling doormaken ten aanzien van de aanleg van grote dagrecreatie-projecten.

Indien beide punten juist de andere kant opgaan, zal dit tot gevolg hebben dat het percentage niet-Drentse dagjesmensen sterk kan dalen. Op grond van deze veronderstellingen komen we tot de volgende raming (tabel 13).

Tabel 13. Raming van de procentuele verdeling dagjesmensen op zondagen over Drenthen en niet-Drenthen (verblijfsrecreanten niet meegerekend).

	1960(D. E. T. I.)	1965		Schattingen voor: 1980		2000	
	Sted. gebied.	gem.	top	gem.	top	gem.	top
1. Drenthen	35	60	55	65	62,5	70	70
2. Niet-Drenthen	65	40	45	35	37,5	30	30
3. Verh $\frac{\text{niet-Dr.}}{\text{Dr.}}$	1,8	0,67	0,81	0,53	0,60	0,43	0,43

6. De "uitgaande" vakantiegangers

Ook hierover is weinig bekend. Op het ogenblik is dat aantal niet groot, maar we gaan er van uit dat het in de toekomst, door de stijging

van de welvaart en het autobezit nog zal toenemen. Voor onze berekeningen is het nodig te weten hoe groot het percentage van de bevolking van Drenthe is dat op een willekeurige zondag elders op vakantie is.

De Rijksdienst voor het Nationale Plan, vermeldt dat in 1960 45% van de Nederlanders hun vakantie buiten hun woonplaats doorbrengen. Nemen we nu aan dat de gemiddelde vakantie 12 dagen omvat (aanname D.E.T.I.) en het hoogseizoen 8 perioden van 12 dagen heeft dan is op een gemiddelde zondag ongeveer 4% van de bevolking buiten hun woonplaats op vakantie. Voor de berekening nemen we aan dat de helft hiervan buiten de provincie gaat. In tabel 14 zijn de percentages opgenomen voor 1965, 1980 en 2000. Voor topdagen zijn wat hogere percentages aangenomen omdat deze meestal vallen binnen de vrij korte periode waarin de meeste mensen hun vakantie houden (steeds met 1,5 vermenigvuldigen) De zo weergegeven percentages zijn "momentopnamen" die zich gemiddeld en op een topdag kunnen voordoen.

7. "Uitgaande"dagrecreanten.

Het aantal "uitgaande"dagrecreanten wordt over het algemeen vrij laag geschat. Enige trek is waar te nemen naar IJsselmeer, de nieuwe polders, Veluwemeer en Gaasterland(Friese merengebied). Voor de toekomst wordt geen sterke ontwikkeling verwacht. In tabel 14 zijn , vrij arbitrair, wat percentages aangenomen.

Tabel 14. Procenten van de bevolking van Drenthe die op een zondag buiten Drenthe op vakantie of dagtocht zijn (schattingen)

	1960	1965		1980		2000	
		gem.	top	gem.	top	gem.	top
Vakantie	2	2	3	4	6	8	12
Dagtrek	2	2	3	3	4	5	7

Bij het berekenen van de dagtrek worden de uitgaande vakantiegangers van het aantal inwoners afgetrokken (waarbij ervan wordt uitgegaan dat ongeveer tweederde van de vakantiegangers uit stedelijk gebied en eenderde uit overig gebied komt), terwijl de uitgaande dagtrek van de dagtrek van de Drenthse bevolking wordt afgetrokken (waarbij de helft uit stedelijk gebied en de helft uit het overig gebied komt). In een schematische benadering krijgen we het volgende:

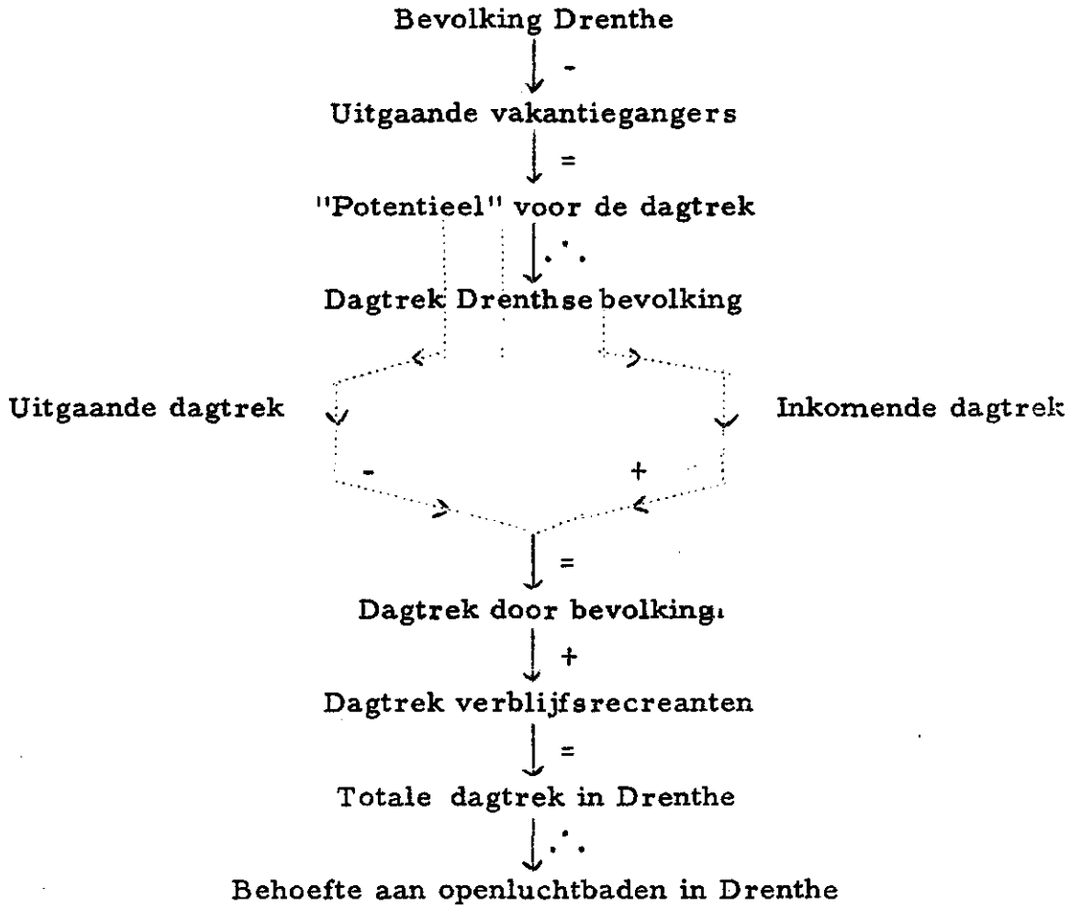

8. Openluchtbaden

Voor elke post kunnen we de gevonden cijfers invullen. De laatste stap die gedaan moet worden is te bepalen hoe groot het percentage is van de dagtrek dat bezoek brengt aan openluchtbaden. Uit eigen onderzoek kwam naar voren dat op een topdag in Drenthe rond 30000 bezoekers de 6 strandbaden bezochten waar het onderzoek plaatsvond. Stellen we dit op de helft van het totale aantal zwemgelegenheden, dan wil dit zeggen dat ongeveer 25% van alle dagjesmensen een zwemgelegenheid hebben opgezocht. In de U.S.A. vermeldt het O.R.R.R.C.-rapport (1962) dat "swimming" op de tweede plaats komt wat betreft de activiteiten in de openlucht gedurende de zomer 1960 (met 15% van alle "openlucht zomerrecreatie"), terwijl voor het jaar 2000 wordt verwacht dat het in de U.S.A. de belangrijkste vorm van openluchtrecreatie zal zijn (met ca. 20% van alle openlucht zomerrecreatie) (Zie ook het artikel van Lovelace, 1966). Op grond van deze onderzoekingen komen we voor wat betreft het bezoek aan strandbaden (indien deze althans in voldoende mate aanwezig zijn, immers het percentage van de dagjesmensen

6. Conclusions

[illegible]

dat strandbaden zal bezoeken hangt sterk af van de geboden mogelijkheden), tot de volgende percentages (men bedenke hierbij dat strandbaden meer bieden dan "just swimming"):

- voor 1965 respectievelijk 20% (gemiddelde situatie) en 30% (topdag)
- voor 1980 " 25% " en 35% "
- voor 2000 " 30% " en 40% "

De percentages geven dus aan welk deel van de dagjesmensen strandbaden bezoeken.

Uit het schema blijkt dat het bezoek aan strandbaden varieert van 38 000 personen voor een gemiddelde toestand in 1965 tot ten hoogste 197 000 personen in 2000 (zie pag. 15). In de bijlagen III en IV zijn de resultaten, zoals die uit het schema naar voren komen, nogmaals in een grafiek weergegeven (grafiek 3 en 4). Gaan we ervan uit dat alternatief 2 in 1980 en 2000 de meest waarschijnlijke benadering is dan wil dit voor 1980 zeggen dat "gemiddeld" 63 000 personen in Drenthe een bezoek zullen brengen aan een strandbad, terwijl dit op een topdag geldt voor 120 000 personen. In 2000 is dit respectievelijk 94 000 en 152 000 personen.

Als we de topcapaciteit van een standbad stellen op 12 000 personen dan heeft Drenthe in 1980 behoefte aan circa 10 strandbaden, waarbij we aanvaarden dat gedurende enkele "extreem goede dagen" een overbezetting optreedt. De "gemiddelde" bezetting bedraagt dan ca. 6000 personen.

Voor 2000 heeft Drenthe behoefte aan 12 tot 13 baden. Als er 12 zijn is de kans van overbezetting wat groter. De "gemiddelde" bezetting ligt rond de 7000 personen.

Met de vaststelling van het aantal benodigde openluchtbaden in Drenthe, treedt meteen naar voren de vraag waar deze gesitueerd moeten worden, zodanig dat de capaciteit is afgestemd op het werkelijk optredende bezoek. Het is nodig hiervoor een grondig onderzoek te doen naar de relatie bezoek-afstand, indien men althans in de toekomst een fundamenteel antwoord wil kunnen geven op de vraag betreffende de juiste situering en capaciteit van nieuwe strandbaden.

B E H O E F T E S C H E M A

Tabel	Onderdeel (alles x 1000)		1965		1980						2000					
					1		2		3		1		2		3	
6	Bevolking Drenthe	St.Geb.	126		180		202		240		232		289		436	
	↓ -	Ov.Geb.	216		231		236		242		240		251		284	
			gem.	top	gem.	top	gem.	top	gem.	top	gem.	top	gem.	top	gem.	top
14	Uitgaande vakantie-	St.Geb.	2	3	5	7	5	8	6	10	12	19	16	23	24	35
	gangers	Ov.Geb.	1	2	3	5	3	5	3	5	6	18	7	10	8	11
	↓ =	St.Geb.	124	123	175	173	197	194	237	230	220	213	273	266	412	401
-	Potentieel	Ov.Geb.	215	214	228	226	233	228	239	237	234	230	244	241	276	273
	↓	St.Geb.	41	49	64	78	72	87	87	103	88	107	109	133	165	200
8	Dagtrek Drenthse	Ov.Geb.	65	75	80	90	82	91	84	95	95	103	98	108	114	123
	bevolking	Totaal	106	124	144	168	154	178	171	198	183	210	207	241	279	323
	↓ -															
14	Uitgaande	SteGeb.	1	2	3	3	3	4	4	5	5	7	7	9	10	14
	dagtrek	Ov.Geb.	2	3	3	5	4	5	4	5	6	8	6	8	7	10
	+	Totaal	3	5	6	8	7	9	8	10	11	15	13	17	17	24
13	Inkomende dagtrek		72	100	76	101	82	137	91	142	82	95	93	108	126	145
	↓ =															
	Dagtrek door bevolking		175	219	214	271	229	306	254	330	254	290	287	332	388	444
	↓ +															
12	Dagtrek verblijfsrecreanten		17	34	21	42	21	43	21	43	25	50	25	50	25	50
	↓ =															
	Totale dagtrek in Drenthe		192	253	235	313	250	349	275	373	279	340	312	380	413	494
	↓															
	'Bezoek' aan strandbaden		38	75	59	109	63	120	69	132	84	136	94	152	124	197

9. Literatuur

BOBBERT, F. en H. TER HEIDE - 1967. De vervaardiging van regionale bevolkingsprognoses. Stedebouw en Volkshuisvesting no. 9.

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK - 1965. Berekeningen over de groei van de Nederlandse bevolking in de periode 1965 - 2000. Maandstatistiek van de bevolking en de volksgezondheid. 's-Gravenhage.

——————— - 1967. Aanvullende berekeningen over de Nederlandse bevolkingsgroei tot 1980 naar aanleiding van de na 1964 optredende geboortedaling. Maandstatistiek van de bevolking en de volksgezondheid 15. 4. 's-Gravenhage.

——————— - 1966. Vrije tijdsbesteding in Nederland 1962-1963. In het bijzonder de delen 6 en 8. 's-Gravenhage.

DRENTS ECONOMISCH TECHNOLOGISCH INSTITUUT - 1960. De economische betekenis van het touristenbezoek voor de provincie Drenthe. Assen.

LOVELACE ELDRIDGE - 1966. The Automobile and Recreation. Uit : Traffic Quarterly voll xx 4

OUTDOOR RECREATION RESOURCES REVIEW COMMISSION - 1962. Study report 19: National Recreation Survey ; en Study report 20: Participation in outdoor recreation: factors affecting demand among american adults. Washington D.C.

PROVINCIALE BESTUREN van Groningen, Friesland en Drenthe - 1967. Het Noorden op weg naar het jaar 2000. Assen.

PROVINCIALE PLANOLOGISCHE DIENST van Drenthe - 1967. Accomodatie van de verblijfsrecreatie op 1-1-1966 en het aantal overnachtingen door verblijfsrecreanten over 1965 in Drenthe (niet gepubliceerd).

——————— - 1965. Facet Streekplan voor Natuurschoon en Recreatie voor Drenthe - Assen.

——————— - 1958. Raming van de benodigde accomodatie ten behoeve van vacantiebesteding en tourisme. Nota dd. 22 november

RECREATIE IN DE OPEN LUCHT - 1961. Enige behoeften en gewoonten van de Rotterdamse bevolking. Afd. Structuuronderzoek en programstudie van de gemeente Rotterdam.

RIJKSDIENST VOOR HET NATIONALE PLAN - 1961. Mensen op zondag. Publikatie nr. 14. 's-Gravenhage.

——————— - 1966. Zondagsbesteding Rotterdam zomer 1964. 's-Gravenhage.

RIJKSDIENST VOOR HET NATIONALE PLAN - 1962. Recreatieruimten in Nederland. 's-Gravenhage.

TWEEDE NOTA OVER DE RUIMTELIJKE ORDENING IN NEDERLAND - 1966. 's-Gravenhage.

WIPPLER, R. - 1966. Vrije tijd buiten. Groningen.

Grafiek 1. Bevolkingsontwikkeling in het Noorden des lands en in Nederland, 1880-2000
(ontleend aan: 'Het Noorden op weg naar het jaar 2000')

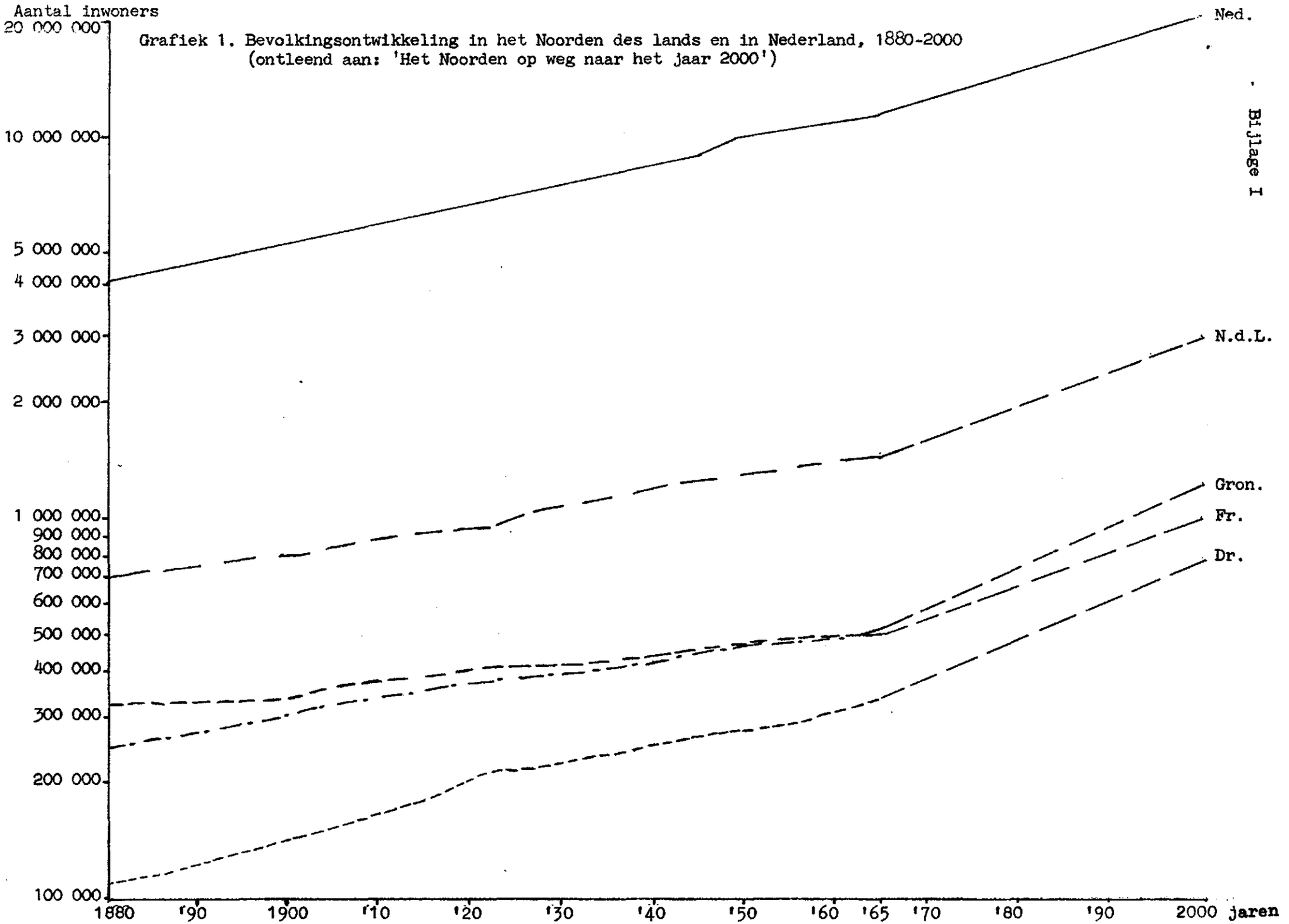

Bijlage I

Grafiek 2. Bevolkingsgroei in Drenthe volgens 'Het Noorden op weg naar het jaar 2000' en de gecorrigeerde berekeningen naar evenredigheid van Nederland

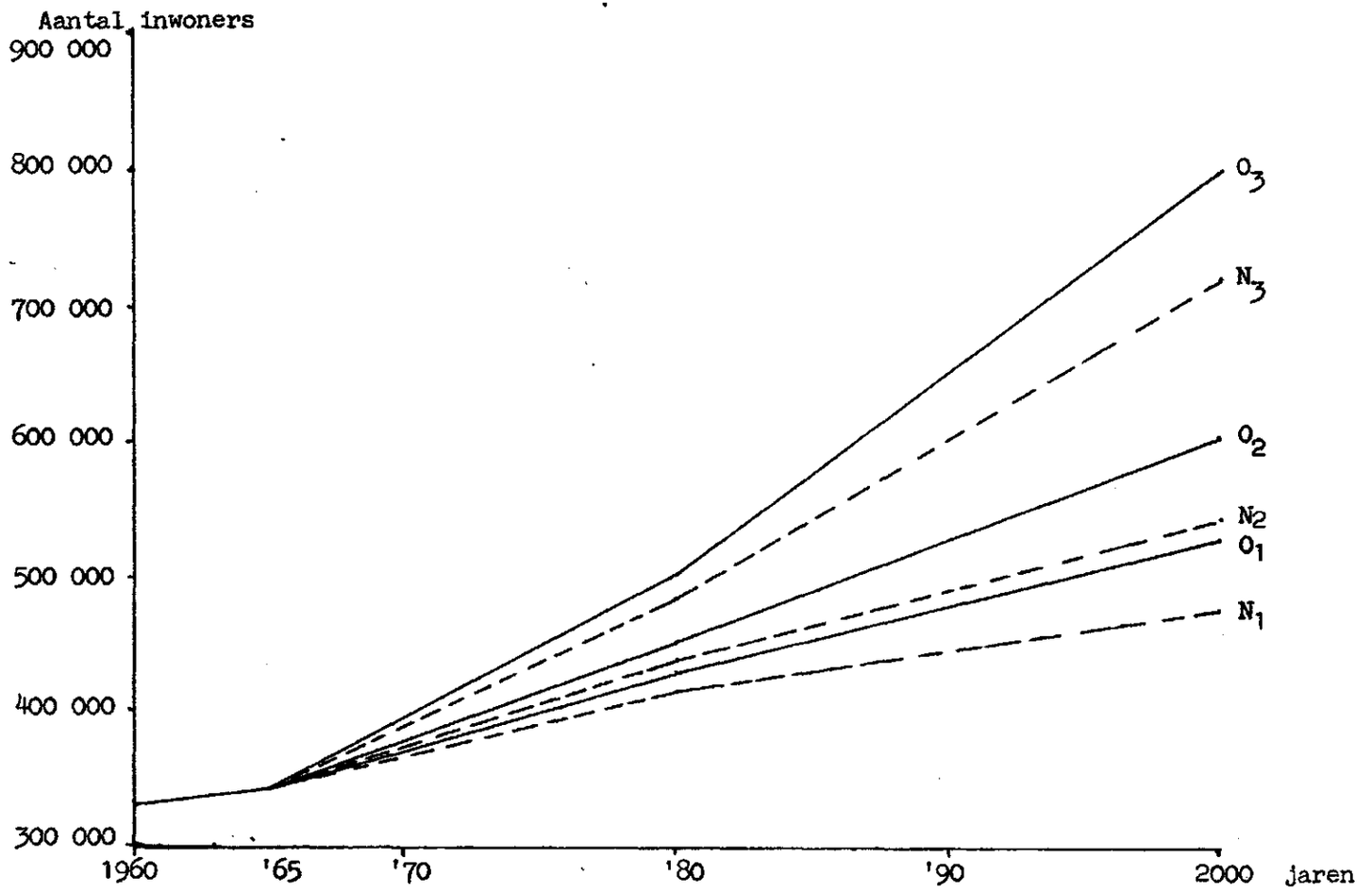

Grafiek 3. Geraamde stijging van het 'gemiddelde' bezoek aan strandbaden in de provincie Drenthe voor 1965, 1980 en 2000

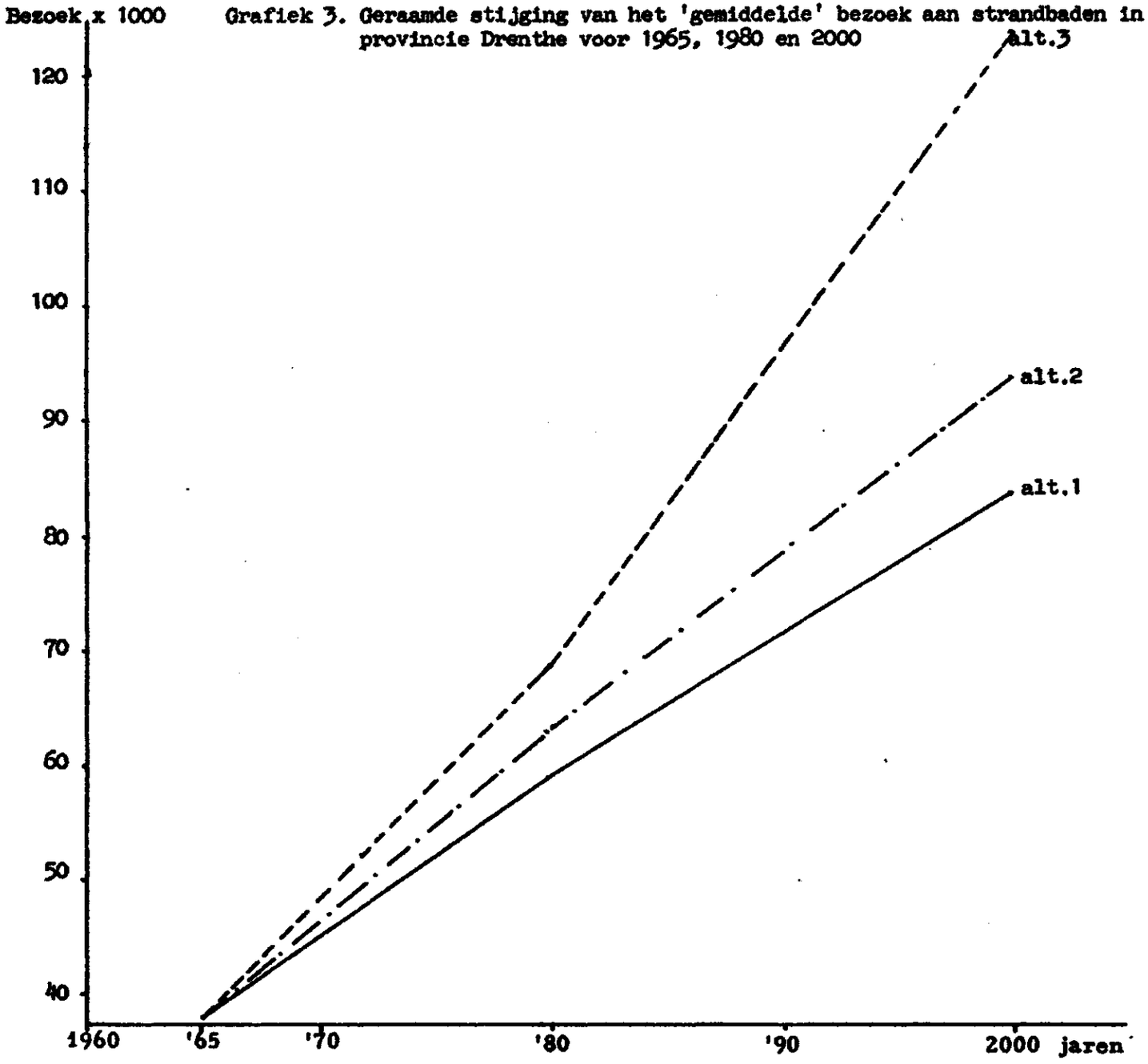

Grafiek 4. Geraamde stijging van het 'top'bezoek aan strandbaden in de provincie Drenthe voor 1965, 1980 en 2000